

Europejska konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności

Konwencja została przyjęta przez 12 państw członkowskich Rady Europy w 1950 r. i weszła w życie w 1953 r. Stronami konwencji jest 47 państw (czerwiec 2015 r.), czyli wszystkie państwa członkowskie Rady Europy. Polska ratyfikowała konwencję w 1993 r.

Niniejsze opracowanie stanowi wyciąg z rozdziału I Konwencji

PRAWA I WOLNOŚCI

[Artykuł 2](#)

Prawo do życia

1. Każdy ma prawo do życia. Nikt nie może być umyślnie pozbawiony życia, poza sytuacją wykonania wyroku sądowego, skazującego za przestępstwo, za które ustawa przewiduje taką karę.

[Artykuł 3](#)

Zakaz tortur

Nikt nie może być poddany torturom ani niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.

[Artykuł 4](#)

Zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej

1. Nikt nie może być trzymany w niewoli lub w poddaństwie.
2. Nikt nie może być zmuszony do świadczenia pracy przymusowej lub obowiązkowej, chyba że:
 - a/ jest to praca wykonywana w ramach kary orzeczonej przez sąd,
 - b/ jest to służba wojskowa

- c/ są to świadczenia wymagane w stanach nadzwyczajnych lub klęskach zagrażających życiu lub dobru społeczeństwa;
- d/ jest to praca lub świadczenia stanowiące część zwykłych obowiązków obywatelskich.

Artykuł 5

Prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego

1.
Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego. Nikt nie może być pozbawiony wolności, z wyjątkiem:
 - a) zgodnego z prawem pozbawienia wolności w wyniku skazania przez właściwy sąd;
 - b) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania;
 - c) pozbawienia nieletniego wolności na podstawie zgodnego z prawem orzeczenia w celu ustanowienia nadzoru wychowawczego (nadzór kuratora lub umieszczenie w ośrodku dla nieletnich);
 - d) zgodnego z prawem pozbawienia wolności osoby w celu zapobieżenia szerzeniu przez nią choroby zakaźnej, osoby umysłowo chorej, osoby uzależnionej lub włóczęgi;
 - e) zgodnego z prawem zatrzymania lub aresztowania osoby, w celu zapobieżenia jej nielegalnemu wkroczeniu na terytorium państwa lub osoby, wobec której toczy się postępowanie o wydalenie z danego kraju.
2.
Każdy, kto został zatrzymany, powinien zostać niezwłocznie i w zrozumiałym dla niego języku poinformowany o przyczynach zatrzymania i o stawianych mu zarzutach.
3.
Każdy zatrzymany lub aresztowany powinien zostać niezwłocznie postawiony przed sędzią i ma prawo być sądzony w rozsądnym terminie albo zwolniony na czas postępowania.
4.
Każdy, kto został pozbawiony wolności przez zatrzymanie lub aresztowanie, ma prawo odwołania się do sądu w celu ustalenia, czy jego zatrzymanie było zgodne z prawem.

Artykuł 6

Prawo do rzetelnego procesu sądowego

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny **sąd**.
Postępowanie przed sądem jest jawne. Wyłączenie rozprawy dla pracy lub publiczności może nastąpić tylko:
 - a. ze względów obyczajowych,

- b. z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe,
- c. gdy wymaga tego dobro małoletnich lub
- d. gdy służy to ochronie życia prywatnego stron
- e. w okolicznościach szczególnych, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.

2.

Każdego oskarżonego o popełnienie czynu zagrożonego karą uważa się za niewinnego do czasu udowodnienia mu winy zgodnie z ustawą.

3.

Każdy oskarżony o popełnienie czynu zagrożonego karą ma co najmniej prawo do:

a)

uzyskania informacji o swoich prawach w języku dla niego zrozumiałym;

b)

bronienia się osobiście lub przez ustanowionego przez siebie obrońcę;

c) przesłuchania lub spowodowania przesłuchania świadków oskarżenia i świadków obrony na takich samych warunkach;

d) korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie rozumie lub nie mówi językiem używanym w sądzie.

[Artykuł 7](#)

Zakaz karania bez podstawy prawnej

1.

Nikt nie może być uznany za winnego popełnienia przestępstwa, jeżeli czyn nie był zagrożony karą w czasie jego popełnienia.

Nie będzie również wymierzona kara surowsza od tej, którą można było wymierzyć w czasie, gdy czyn zagrożony karą został popełniony.

[Artykuł 8](#)

Prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego

1.

Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego i rodzinnego, swojego mieszkania i swojej korespondencji.

[Artykuł 9](#)

Wolność myśli, sumienia i wyznania

1.

Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i wyznania; prawo to obejmuje wolność zmiany wyznania lub przekonań oraz wolność uzewnętrzniania indywidualnie lub

wspólnie z innymi swego wyznania lub przekonań poprzez uprawianie kultu, nauczanie, praktykowanie rytuałów.

[Artykuł 10](#)

Wolność wyrażania opinii

1.

Każdy ma prawo do wolności wyrażania opinii. Prawo to obejmuje:

- a. wolność posiadania poglądów oraz
- b. wolność otrzymywania i przekazywania informacji i idei bez ingerencji władz publicznych i bez względu na granice państwowe.

[Artykuł 11](#)

Wolność zgromadzania się i stowarzyszania się

1.

Każdy ma prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzania się oraz do swobodnego stowarzyszania się.

[Artykuł 12](#)

Prawo do zawarcia małżeństwa

Mężczyźni i kobiety w wieku małżeńskim mają prawo do zawarcia małżeństwa i założenia rodziny.

[Artykuł 13](#)

Prawo do skutecznego środka odwoławczego

Każdy, czyje prawa i wolności zostały naruszone, ma prawo do skutecznego odwołania.

[Artykuł 14](#)

Zakaz dyskryminacji

Przy korzystaniu z praw i wolności zakazuje się dyskryminacji wynikającej z takich powodów, jak płeć, rasa, kolor skóry, język, religia, przekonania polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie bądź z jakichkolwiek innych przyczyn.